

Kaasus nr 3

Kodune internetipiraatlus

Liisi on 14-aastane tüdruk, kes elab oma vanematega Tallinnas suures paneelmajas. Tema trepikojas oli naabrite vahel selline kokkulepe, et esimesel korrusel elav Valdur sõlmib lepingu internetiteenusepakkujaga, kuid jagab internetiühendust ruuteriga terve trepikoja elanikele, kes siis Valdurile selle eest sularahas tasuvad. Selline korraldus toimis probleemideta seni, kuni ühel päeval koputasid Valduri uksele politseinikud, kellel oli kaasas kohtu määrus tema korteri läbiotsimiseks – nimelt oli politsei saanud Rootsi kolleegidelt info, et just Valdurile kuuluvalt IP-aadressilt oli internetti üles laetud lapspornot sisaldavaid videosid. Saades Valdurilt teada, et sama internetiühendust kasutavad veel mitmed teised trepikoja elanikud, hankisid politseinikud kiiresti läbiotsimismäärused ka teiste korterite läbiotsimiseks.

Viiendal korrusel elava Elfriide korterist leiti videokaamera ja palju lapspornot sisaldavaid materjale ning Elfriide võeti vahi alla. Samas olid aga politseinikud juba kaasa võtnud ka kõigi teiste elanike arvutid, sh Liisi oma, ning igaks juhuks otsustasid politseinikud ka need ekspertiisi saata, et kontrollida, kas ka seal leidub midagi ebaseaduslikku.

Ekspertiisi tulemusel selgus, et Liisi arvuti operatsioonisüsteem ja mitmed programmid ei olnud legaalselt ostetud, vaid internetist *torrent*-failidena alla laetud, samamoodi oli hangitud ka valdav osa arvuti kõvakettal olevatest filmidest ning muusikafailidest. Samuti tuvastati ekspertiisis, et kõik need failid olid Liisi arvutis kaustas, mille sisu oli sama süsteemi abil ka kõigile teistele torrentite allalaadijatele internetis kättesaadav. Selle info põhjal esitati Liisile süüdistus muusika- ja filmiteoste autorite varaliste õiguste rikkumises, mille eest võib karistada kuni 1200-eurose trahviga.

Samuti selgus, et Liisi oli lisaraha teenimiseks koolist vabal ajal sõpradele ja tuttavatele vahel fotograafiteenuseid pakkunud ning töötles kodus oma tehtud pilte programmiga *Photoshop*, mis oli samuti internetist ilma tasu maksmata alla laetud. Seetõttu esitati Liisile süüdistus ka arvutiprogrammi ebaseadusliku valdamise eest ärilisel eesmärgil, mille eest võib karistada rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

Lisaks sellele esitasid autorite esindajad Liisi vastu 4000 euro suuruse kahju hüvitamise nõude, sest just nii palju oleksid kõik arvutis olnud muusika- ja filmifailid poest ostes kokku maksma läinud.

Abistavad küsimused

Kas raskema kuriteo uurimise käigus juhuslikult saadud tõendeid peaks tohtima kasutada ka kergemate väärtegude ja kuritegude eest karistamisel?

Kas ja kuidas peaks karistama internetist teoste allalaadimise eest, mille puhul ei ole allalaadijal teada, kas faili on sinna üles riputanud autor ise või on tegemist autori teadmata kopeeritud failiga?

Kas hobikorras, kuid vahel selle eest raha saades, fotograafina tegutsemine ja piltide töötlemine on äriine tegevus ja seetõttu peaks karistus ebaseadusliku arvutiprogrammi kasutamise eest olema karmim?

Kas autorite kahjutasunõue on põhjendatud ja tuleks rahuldada?